

اُستادانه

محتوای خوب از ما، نهره خوب برای شما

خلاصه کتاب از زبان روزگار - تاریخ فرهنگ و تمدن طرح پرسش محور
نگارش جمعی از نویسندگان

دوست عزیزم، خریدار محترم و خواننده گرامی

از اینکه این فایل رو خریداری کردی و داری ازش استفاده میکنی متشکرم، اما اگه بدون اینکه فایل رو خریداری کنی داری ازش استفاده میکنی اینو بدون که اُستادانه برای این فایل خیلی زحمت کشیده و اونو به صورت اختصاصی تولید کرده نه مثل خیلی از سایتها از دیگران کپی کنه برای همین اصلا راضی نیست ازش استفاده کنی!

اگه دوست داری ازش استفاده کنی همین الان به سایت اُستادانه به آدرس زیر برو و مبلغش رو پرداخت کن و با خیال راحت ازش استفاده کن، کافیه اسم فایل رو داخل سایت سرچ کنی و اونو بخری

www.OSTADANEH.com

توجه توجه

فهرست مطالب

- پرسش اول: فرهنگ و تمدن را تعریف کنید و بگویید چه رابطه ای با هم دارند؟..... ۳
- پرسش دوم: تمدن سازی دین را اسلام گفته یا علمای اسلام؟ چرا دین‌های دیگر ادعای تمدن‌سازی ندارند؟..... ۵
- پرسش سوم: ویژگی‌های تمدن اسلام چیست؟..... ۷
- پرسش چهارم: دوران طلایی تمدن اسلام و عقبماندگی تمدن غرب در قرون وسطا چه مشخصاتی دارد؟..... ۸
- پرسش پنجم: ایرانیان در پیشرفت علوم چه نقشی داشتند؟..... ۱۰
- پرسش ششم: با توجه به نقش مهم ایرانیان در ساختن تمدن اسلامی چرا نگوئیم تمدن ایران اسلامی؟..... ۱۱
- پرسش هفتم: مگر اسلام دین جنگ و خشونت نیست؟ پس چطور مدعی تمدن سازی است؟..... ۱۳
- پرسش هشتم: حکومت دینی چطوری تمدن می‌سازد؟ آیا نگاه تمدنی به اسلام شبیه سکولاریسم نیست؟..... ۱۵
- پرسش نهم: آیا احکام سخت گیرانه ای مثل حکم ارتداد با آزادی عقیده سازگار است؟..... ۱۷
- پرسش دهم: چرا در عربستان که خاستگاه اسلام از هیچگاه تمدنی درست نشد؟..... ۱۹
- پرسش یازدهم: برای رسیدن به تمدن اسلامی چه شاخصه‌هایی داریم؟..... ۲۱
- پرسش دوازدهم: پیامبر اکرم و امامان شیعه در تمدن اسلامی چه تاثیری گذاشتند؟..... ۲۴
- سوال سیزدهم: امامان شیعه که علمشان برتر و گسترده‌تر از دیگران است چرا کتاب‌های چندانی ندارند؟..... ۲۶
- پرسش چهاردهم: چرا حکومت ایران به الگوهای ایرانی مثل کوروش و بابک خرم‌دین توجهی نمی‌کند و حتی مانع رفتن مردم به قبر کوروش در هفتم آبان میشود؟..... ۲۸

- پرسش پانزدهم: آیا کوروش همان ذوالقرنین است؟..... ۳۰
- پرسش شانزدهم: چرا حکومت اسلامی به هویت ملی مابی توجه است و می خواهد هویت ملی ما را از بین ببرد؟..... ۳۲
- پرسش هفدهم: تمدن اسلامی دستاوردی برای تمدن ایران نداشته است آیا درست است؟..... ۳۴
- پرسش هجدهم: چرا به جای الگوهای ملی و ایرانی باید از الگوهای عربی پیروی کنیم؟..... ۳۶
- پرسش نوزدهم: ما ایرانی ها مردمی با تمدن بودیم اصلاً چه احتیاج به پذیرش دین اسلام داشتیم؟..... ۳۸
- پرسش بیستم: چرا ما باید درس تاریخ و تمدن اسلام و ایران را بخوانیم و تاریخ ایران را مطالعه نمی کنیم؟..... ۴۰
- پرسش بیست و یکم: نقش هخامنشیان در تاریخ ایران با توجه به دو نوع نگاه متفاوت به آن یکی منفی و یکی مثبت چیست و کدام صحیح است؟..... ۴۲
- پرسش بیست و دوم: آیا ایرانی ها به زور مسلمان شدند؟..... ۴۴
- پرسش بیست و سوم: ایرانیان چه زمانی دین اسلام را پذیرفتند؟..... ۴۶
- پرسش بیست و چهارم: آیا واقعیت دارد که اعراب مسلمان مخالف پیشرفت های تمدنی بوده اند و کتابخانه های ایران را آتش زده اند؟..... ۴۷
- پرسش بیست و پنجم: چرا حضرت علی به خلفا در فتح ایران مشاوره داد؟..... ۴۹
- پرسش بیست و ششم: آیا امام حسن و امام حسین در جنگ با ایران فرمانده بودند و در کشتار ایرانیان و به اسارت بردن زنان شرکت کردند؟..... ۵۰
- پرسش بیست و هفتم: نقش سلمان فارسی در فتوحات چیست؟ چرا با مهاجمان به ایران همراهی کرد؟..... ۵۱
- پرسش بیست و هشتم: چرا خواجه نصیر به جای همکاری با خلافت عباسی با مغولان همکاری کرد؟..... ۵۳
- پرسش بیست و نهم: علت سقوط آندلس چه بود؟..... ۵۵
- پرسش سی ام: علل عقب افتادن مسلمانانی که پرچمدار تمدن بودند از قافله فرهنگ و تمدن چه بود؟..... ۵۶
- پرسش سی و یکم: تاثیر تمدن غرب در جهان اسلام چیست؟..... ۵۹
- پرسش سی و دوم: فرهنگ اسلامی در ایران چه خطری برای غرب دارد که با آن دشمنی کنند؟..... ۶۰
- پرسش سی و سوم: الگوی توسعه و پیشرفت از نگاه اسلام چه تفاوتی با الگوی غربی دارد؟..... ۶۲
- پرسش سی و چهارم: چرا به جای پیروی و بهره بردن از تمدن غرب ک با آن دشمنی می کنیم؟..... ۶۴
- پرسش سی و پنجم: آیا حاکمیت اسلام مانع تحقق تمدن در شرق نیست؟..... ۶۵
- پرسش سی و ششم: مبانی فرهنگ اسلام و مبانی فرهنگ غرب را بیان کنید..... ۶۷
- پرسش سی و هفتم: نقش ایرانی ها در جهانی سازی و جهانی شدن چگونه است؟..... ۶۹
- پرسش سی و هشتم: کارنامه جمهوری اسلامی در حوزه دین و فرهنگ چگونه است؟ چرا کارکرد انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ نمایان نیست؟..... ۷۱
- پرسش سی و نهم: انقلاب اسلامی چه ظرفیت هایی دارد که بتواند هویت ایرانی و اسلامی ایرانیان را بازسازی کند؟..... ۷۳
- پرسش چهلم: آیا ما از حیث جغرافیایی می توانیم تمدن ساز باشیم؟..... ۷۵
- پرسش چهل و یکم: رابطه «نگاه تمدنی به اسلام» و «اعتقاد به مهدویت» چیست؟..... ۷۷

پرسش اول: فرهنگ و تمدن را تعریف کنید و بگویید چه رابطه ای با هم دارند؟

پاسخ: قوام حکومت ها به فرهنگ و تمدن است. جامعه صرفا میتواند بر پایه اقتباس از تمدنی دیگر شد کند به همین دلیل کشورها دچسب در ارتقا و صدور فرهنگ خود به دیگر کشورها دارند.

غرب کشورهای دیگر را از راه فرهنگی میتعمره کرده است نه نظامی.

جمهوری اسلامی ایران در صدد احیای تمدن نوین اسلامی بوده و از طریق فرهنگ مرزهای خود را از مرزهای جغرافیایی گسترده تر کرده است.

معنی فرهنگ و تمدن:

معادل فارسی لغت فرهنگ در غرب:

(۱) زندگی عقلانی

(۲) ویژگی زندگی انسان یا جنبه های جداکننده انسان از حیوان

(۳) کلی ترین بینش و نگرش جامعه به جهان

(۴) وجه معنوی تمدن

(۵) خلیقات و ذاتیات یک جامعه و بومی یک ملت

فرهنگ در نقطه مقابل ساختار مادی و فنی و اجتماعی یا تکنولوژی قرار می گیرد و اساس هویت جامعه را تشکیل می دهد

فرهنگ عبارت است از آن درک، برداشت، فهم، معتقد و باور انسانها و روحیات و خلیقات آنها در زندگی

تمدن از مدینه به معنای شهر و محل اجتماع گرفته شده است و به معنای شیوه زندگی شهری و اجتماعی است. این کلمه معادل شهر آیینی و حسن معاشرت است

تمدن یا مدنیت مفهومی در برابر بدویت (زندگی ابتدایی) دارد

ربط تمدن و فرهنگ:

فرهنگها اصلی ترین عامل پیدایش و رشد تمدنها هستند. جوهره اصلی تمدن فرهنگ است. تمدن مظهر مادی و معنوی فرهنگ به شمار می آید. فرهنگ در پیدایش، جهت دهی و گسترش اندوخته های مادی و

معنوی بشر تاثیر بسیاری دارد

اظهار نظرهای مختلف درباره تمدن و فرهنگ:

۱. عام و خاص: تمدن یعنی زمینه مخصوص به فرهنگ پیشرفته‌تر. تمدن فرهنگ مرکب با پراکندگی گسترده یا مرتبه‌ای از فرهنگ پیشرفته است که در آن علوم و فنون و زندگانی سیاسی به تکامل تمام رسیده است. تمدن در صورت تلاش بشر برای بهبود زندگی مادی و معنوی، صفتی جهانی و فراگیر و گسترده در زمینه علوم، اختراعات، ابتکارات و سازمان‌ها است اما فرهنگ شامل فعالیت‌های ادبی و هنری شده که از شهری به شهر دیگر متفاوت است و نشان نژاد و عصر و سرزمین را بر پیشانی دارد

۲. تباین دو مفهوم متمایز و متفاوت که به هم ربطی ندارند. بنابراین نظر، بین فرهنگ و تمدن تفاوت وجود دارد. تمدن جنبه علمی و عینی داشته و برای دفع نیازهای مادی انسان در اجتماع است. اما فرهنگ دارای جنبه ذهنی و معنوی بوده و محصول فکری و ذوقی و مهارت انسان است

اصل علوم در کشورهای مختلف یکی و قواعد و اصول آن ثابت است. این کشورها با یک زبان یعنی زبان علم سخن می‌گویند و حتی با زندگی در کره‌های دیگر ریاضیات با ارقام و رموزش یک زبان مشترک جهانی خواهد بود. اما هنر و ادبیات و به طور کلی فرهنگ نشان کشور سازنده خود را بر پیشانی داشته و بیانگر آن است که فرهنگ کشورهای مختلف با هم متفاوتند

در نتیجه فرهنگ نتیجه فعالیت محلی انسان است که نشان محیط را با خود دارد و بیانگر آن است که در یک زمینه معین و به طور مداوم از آن پیروی

جمع‌بندی:

فرهنگ بیانگر شیوه زندگی یک ملت معین و محیط فکری فلسفه و جهان‌بینی آن است که به ملت اختصاص دارد. پیرا از شرایط نیازمندی و محیط جغرافیایی او می‌جوشد اما تمدن معنای عام داشته و از فرهنگ فراگیرتر است. هر کار فرهنگی ممکن است با پذیرش از سوی ملت‌های دیگر فراگیر شده و از مرحله فرهنگی به مرحله تمدنی پا گذارد.

فرهنگ اصلی‌ترین عنصر ساخت تمدن است و با فرهنگ صحیح می‌توان به تمدن متعالی رسید. برای احیای تمدن نوین اسلام باید این مفاهیم را به خوبی شناخته و در مورد آن مطالعه کرد تا علاوه بر نجات جامعه ایرانی به ملل دیگر نیز کمک کنیم

پرسش دوم: تمدن سازی دین را اسلام گفته یا علمای اسلام؟ چرا دین های دیگر ادعای تمدن سازی ندارند؟

پاسخ: خمیرمایه همه ادیان تمدن سازی بوده و دین از عناصر تمدن ها است. ممکن است ادیان تحریف شده ادعای تمدن سازی نداشته باشند اما یکی از اهداف ادیان واقعی ساختن دنیای بشریت است که با تمدن سازی امکان دارد. تمدن های پیشین با نام منطقه شان شناخته می شود و تنها تمدن اسلام است که با نام دین شناخته می شود زیرا زیربنای شکل گیری آن آموزه های دینی است. ویژگی های تمدن اسلامی در چهارچوب آموزه های قرآنی بوده و به سنت پیامبر تکیه دارد.

مولفه های تشکیل دهنده تمدن اسلام:

(۱) دین (۲) اخلاق (۳) علم (۴) عدالت (۵) قوانین (۶) مقررات (۷) اصول دینی

مولفه تشکیل دهنده فرهنگ و تمدن اسلامی:

(۱) آداب و رسوم

(۲) اعتقادات و باورها

(۳) سنن

(۴) معارف

(۵) علوم اسلامی

(۶) ذخایر مشترک مادی و معنوی

موضوع آیات مرتبط به تمدن سازی:

(۱) علم

(۲) تفکر

(۳) تدبر

(۴) سیر در آفاق و انفس و جهان گردی

برخی از این آیات عبارتند از:

(ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم)

(الذین إن مکناهم فی الارض أقاموا الصلاة وآتوا الزکاة وأمروا بالمعروف ونهوا عن المنکر ولله عاقبة الامور)

هجرت پیامبر نقطه عطفی در تمدن اسلامی است.

اقدامات نبوی در پایه‌ریزی تمدن اسلام:

(۱) ساخت مسجد و بیانہ کارکردهای نظامی، قضایی، اقتصادی، اجتماعی، علمی و فرهنگی آن

(۲) برقراری پیوند اخوت

(۳) تنظیم عهدنامه‌های مختلف با قبایل اطراف مدینه

امامان وقتی از راس سیاسی هرم اسلام کنار گذاشته شدند از تلاش و کوشش برای ایجاد نهضت علمی دست نکشیدند و در بطن جامعه حضور داشته و از جهات مختلف سیاسی و فرهنگی و علمی در اجتماع کوشش کردند.

اقدامات امامان در این راستا:

(۱) دعوت مردم به مناجات فردی یا دعوت به مسجد برای راز و نیاز گروهی

(۲) توجه دادن مردم به علم آموزی و تربیت شاگرد.

آموزه‌های دینی زمینه‌ای فراهم کرد تا در جامعه اسلامی علمای بزرگی تربیت شود. و این علما و دانشمندان در مسیر تمدن سازی قرار گیرند. باید با موضع ویژه دین اسلام نسبت به علم و دانش آشنا شد که همین موضع اسلام در قبال دانش نه تنها بزرگترین عامل تحرک در زندگی دینی بلکه در همه جهات حیات انسانی بود

جمع بندی:

نه تنها اسلام بلکه همه ادیان مدن سازند به شرطی که به آموزه‌های اولیه نازل شده از طرف خدا وفادار باشند. اگر اسلام در مسیر اصلی خود حرکت کند تبلور تمدنی پیدا خواهد شد. برخی از آموزه‌های تمدن ساز دین اسلام از تحریف مصون و ظرفیت تمدن سازی این دین تا اندازه‌ای ثابت ماند و تمدنی شگرف ایجاد کرد

پرسش سوم: ویژگی‌های تمدن اسلام چیست؟

پاسخ: دینی که در جامعه عقب مانده و جاهلیت عرب متولد شد به سرعت رشد و تعالی یافت و تمدنی بزرگ بنا نهاد که دارای ویژگی‌های زیر است:

تفکر گرایی:

قرآن افراد انسان را به تفکر دعوت کرده است:

(فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون أحسنه أولئک الذین هداهم الله و أولئک هم أولوا الباب)

(أفلم یسیروا فی الارض فتکون لهم قلوب یعقلون بها أو آذان یسمعون بها فانا لاتعی الأبصار ولكن تعمی القلوب التی فی الصدور)
فکر روشنگر عقل و صیقل دهنده خرد و عامل حسن بصیرت آدمی است و کسی که فکر ندارد بینش نیز ندارد. از نظر ولتر آیین محمد چنان خردمندانه است که برای تبلیغ آن نیازی به اجبار نیست و تنها کافی است اصول آن را به انسان بفهمانند از آنجا که اصول دین با عقل انسان سازگار است اسلام در زمانی کمتر از ۵۰ سال در قلب نیمی از مردم روی زمین جا گرفت.

علم گرایی:

اسلام درباره علم گرایی می‌فرماید: (اطبلوا العلم و بو بالصین) مفهوم بعد در تفسیر این حدیث یکی به معنای دوری مکانی است یعنی برای دانش حتی اگر مجبور شدید به دورترین نقاط عالم سفر کنید و برخی معتقدند که بعد عقیدتی است یعنی دانش بجوید اگرچه خواستگاه آن چین مشرک باشد. در جاهلیت عرب نگاه به سوادآموزی نگاهی منفی بود تا جایی که مقارن ظهور اسلام در مکه تعداد خیلی کمی از افراد سواد خواندن و نوشتن داشتند. در ایران باستان فراگیری علم طبقاتی بود و همه اجازه درس خواندن نداشتند.

معنویت گرایی:

از جمله دلایل پیشرفت تمدنی در اسلام معنویت گرایی است. تفاوت معنویت گرایی در اسلام با سایر ادیان در ابعاد جامعه ساز آن است. معنویت در اسلام با رحبانیت و گوشه‌گیری فاصله دارد. معنویت اسلامی باعث می‌شود اخلاص در کار باشد، عمل بدون ریا انجام شود، مسلمانان خدا را بر کارها نازل بدانند و توجه به اجر اخروی داشته باشند و برای دسترسی به اجر اخروی به کسب علم و عمل می‌پردازند.

جمع بندی:

عوامل متمایز کننده اسلام از سایر ادیان:

(۱) جمع گرایی (۲) نظم گرایی (۳) پیشرفت گرایی (۴) آینده گرایی

در صورت احیای این ویژگی‌ها در جوامع اسلامی تمدن اسلامی مجدد رونق خواهد گرفت ر زمینه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی و علمی و نظامی بی‌نیاز از قدرتهای دیگر خواهد شد

پرسش چهارم: دوران طلایی تمدن اسلام و عقبماندگی تمدن غرب در قرون وسطا چه مشخصاتی دارد؟

پاسخ: مواردی که در آن اسلام پیشاهنگ جهان بوده است:

(۱) نیرو

(۲) نظم

(۳) بسط قلمرو

(۴) اخلاق نیک

(۵) تکامل سطح زندگانی

(۶) قوانین منصفانه انسانی و تساهل دینی

(۷) ادبیات

(۸) تحقیق علمی و علوم طب و فلسفه

این دین دانشمندان بزرگی در علوم مختلف تحویل جامعه بشری داده همچنین به لطف آن کتابهای بسیاری تالیف و کتابخانه‌ها و موسسات فرهنگی بزرگ و بیمارستانی کم نظیر ساخته شد

کشفیات مسلمانان در دوره اوج تمدن اسلامی:

(۱) استرلاب برنجی

(۲) شیشه رنگی

(۳) تقطیر خالص

(۴) الکل مقطر

(۵) تصویر ساکن

(۶) اسید سیتریک

(۷) تیزاب سلطانی

(۸) جواهر مصنوعی

(۹) ابزار نقاشی دیواری

(۱۰) شیمی درمانی

و...

از حیث ساختمان کتابخانه، تعداد کتابها و امکانات کتابخانه‌ای در جایگاهی بود که کتابخانه‌های آن با کتابخانه فعلی اروپا و آمریکا مقایسه می‌شود.

آموزه‌های رسول خدا مسلمانان را تشویق به علم آموزی می‌کرد و مسلمانان بعد از چند دهه از وفات ایشان پایه گذار تمدنی شدند که از آن به عنوان قطب علمی جهان یاد می‌شد

تمدن اسلامی از تمدن‌های انسانی بسیار بزرگ موجود در تاریخ بشریت است فردیش نیچه نیز تمدن اسلامی را از تمدن‌های برتر تاریخ بشریت می‌شمارد

در عصر طلایی درخشش تمدن اسلامی فقر و فحشا و جهالت در اروپا بیداد می‌کرد. در قرن سیزدهم هیچکس حق نداشت به جز مضامیر داوود کتاب مذهبی داشته باشد فقط به زبان لاتین قرائت می‌شد همچنین داشتن حمام را از مسلمانان آموخته و حتی داشتن توالت در خانه را بد می‌دانستند

در برخی منابع ذکر شده است که به دستور دادگاه تفتیش عقاید سیاری از دانشمندان و اندیشمندان زنده سوزانده شده‌اند

زنان از فراگیری علم بی‌بهره بودند در حالی که زنان مسلمان کرسی درس داشتند.

جمع‌بندی:

تمدن اسلامی در قرن ۴ به اوجی شگفت‌انگیز رسید که در این دوران اروپاییان در جهل و نادانی به سر برده و سرزمین‌های اسلامی از نظر علمی و فرهنگی و هنری و تمدنی بهشت دانشمندان بود و دانشمندان بزرگ تحویل جامعه بشری شد. دانشمندان و بزرگان اسلام نشان دادند هنگامی که اروپا در نادانی و غفلت بود اسلام به مرتبه و مقامی رسید که عقاید و افکار قرن بیستم بعد از آنها پدیدار شد

پرسش پنجم: ایرانیان در پیشرفت علوم چه نقشی داشتند؟

پاسخ: پس از ورود اسلام به ایران ایرانیان بیش از هر قوم دیگری در پیشرفت علوم نقش ایفا کردند و بخش عمده‌ای از تمدن اسلامی مرهون خدمات آنها است.

علماء و دانشمندان ایرانی در علوم دینی:

در تفسیر قرآن محمد بن جریر طبری صاحب جامع البیان از مفسران اهل سنت ایرانی است. در حدیث، کتبش اربعه شیعه را علمای شیعی ایرانی نوشتند کتب صحاح حدیثی اهل سنت نیست به دست ایرانیان نوشته شده است. عده‌ای از فقه‌های عصر ائمه اطهار نیز ایرانی بودند. در فلسفه، فارابی را معلم ثانی و موسس فلسفه اسلامی می‌شناسند. ابوعلی سینا کتاب شفا را در فلسفه تالیف کرد. خواجه نصیر نیز یکی از فلاسفه بزرگ اسلامی است. شیخ بهایی، میرداماد، ملاصدرا از فلاسفه بسیار بزرگ اسلام هستند

علماء و دانشمندان در علوم دیگر:

در ریاضیات، محمد بن موسی خوارزمی ریاضیدان و جغرافیدان و ستاره شناس معروفی است. غیاث الدین کاشانی ابداع کننده کسر اعشاری و بوزجانی ریاضیدان اسلامی حلال معادلات چهار مجهولی و کاشف تانژانت و کتانژانت است. خیام حلال معادلات درجه اول و درجه دوم است. و ... در پزشکی، زکریای رازی پزشک و شیمیدان بزرگ بود، ابوعلی سینا حکیم و فیلسوف معروف کتاب قانون را در طب نگاشت. و... جورج سارتن در یک تقسیم بندی دوره‌ای شکوفایی تمدن اسلام را به دوره‌های ۵۰ ساله تقسیم کرده و هر ۵۰ سال را به نام یکی از دانشمندان تاثیرگذار آن نیم قرن نامگذاری کرده است.

نکته مهم:

این نقش موثر دانشمندان و علمای ایرانی مرهون آموزه‌های اسلام است زیرا:

- ۱- یکی از آموزه‌های متعالی اسلام علم آموزی است و در قرآن و روایات بر این مهم تاکید فراوان شده است
 - ۲- در ایران باستان نیز علم طبقاتی بود و به جز طبقه اول بقیه اجازه درس خواندن نداشتند
- اسلام با آموزه‌های متعالی راه علم آموزی را برای ایرانیان باز کرد. در شکل‌گیری تمدن اسلامی که بخشی از آن رشد علوم در این تمدن بود رابطه اسلام و ایرانیان رابطه‌ای دوسویه است. اسلام منع علم آموزی را برداشت و ایرانیان علم را ارتقا بخشیدند. علمی که در تمدن اسلامی به وجود آمد ریشه در تعالیم امامان معصوم یا شاگردان آنها دارد که بسیاری از آنها ایرانی بودند

جمع بندی:

تمدن جهانی اسلام صرفاً از برخورد دو میراث عرب و ایران شکل نگرفت. این دو قبل از ظهور اسلام نیز با یکدیگر برخورد و تعامل داشته اما هیچگاه به تشکیل یک تمدن بزرگ منجر نشد. آموزه‌های دینی جوهره تمدن اسلامی را تشکیل می‌دهد و بی‌توجه به این آموزه‌ها ما را از تحلیل درست و واقع بینانه تشکیل این تمدن باز خواهد داشت.